

Pärnu Raeküla Kool
kool@raekyla.parnu.ee

Meie 19.06.2024 nr 12.2-1/2907-1

**Soovitus riigihangete seaduse järgimiseks
Pärnu Raeküla Koolis toitlusteenuse
osutamise hankelepingu täitmisel**

Austatud proua Oberg

Pärnu Linnavalitsuse korraldatud sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse „Pärnu koolide toitlustusteenus“, viitenumber 250211, (edaspidi ka: riigihange) hankeosas III edukaks tunnistatud pakkumuse alusel on Pärnu Raeküla Kool avaliku sektori hankijana (edaspidi ka: hankija) sõlminud Pärnu linna nimel hankelepingu P. DUSSMANN EESTI Osaühinguga, registrikoodiga 10068915, (edaspidi ka: ettevõtja) toitlustusteenuse tellimiseks ajavahemikul 15.08.2022 (01.09.2022) – 31.07.2025.

Olles tutvunud Pärnu Raeküla Kooli veebilehel avaldatud koolilõuna menüüdega „27.05-31.05.2024“ ja „03.06-07.06.2024“ (menüüd lisatud käesolevale soovituskirjale) on Rahandusministeeriumil tekkinud kahtlus, et ettevõtja võib olla toitlustusteenuse osutamisel hälbinud hankelepingus, sh riigihanke alusdokumentides ja edukaks tunnistatud pakkumuses, toodud tingimustest.

Käesolevaga juhime hankija tähelepanu järgmistele kõrvalekalletele ja palume hankija kontrollida, kas ettevõtja võib olla rikkunud hankelepingu järgseid kohustusi:

- 1) Riigihanke alusdokumentide (RHAD) lisa 3 „Tehniline kirjeldus“ kirjeldus nr 3 „Hanke osa 3 – Pärnu Raeküla Kooli toitlustus“ (lk 43 jj) (edaspidi: TK) p 3.6.6.4 järgi tuleb menüüs iga toidu kohta välja tuua ka pakutav (lapsele ette nähtud) toidukogus grammides vanusegruppi – üldnimetatud menüüdes on toidukogused grammides esitatud, kuid erinevate vanusegruppide lõikes diferentseerimata, märgitud üksnes „menüü kaloraaž on arvestatud II vanuseastmele“ (07.03.2024 kirjas nr 12.2-1/1176-1 on Rahandusministeerium juhtinud Pärnu Linnavalitsuse

tähelepanu samasisulisele puudusele Pärnu Tammsaare Kooli menüüdes, vastava kirja koopia oli adresseeritud ka Pärnu Raeküla Koolile).

- 2) TK 3.7.6.3 järgi tuleb menüüs pakkuda vähemalt kord nädalas pähkleid ja/või seemneid sööja kohta minimaalselt 40 g nädala kohta – 27.05-31.05.2024 nädala menüüst ei nähtu üldse pähkleid ega seemneid; 03.06-07.06.2024 menüüs ainult reedel seemneseugu ja ainult 15 g sööja kohta.
- 3) TK 3.7.2 järgi peab praepäeva menüü sisaldama vähemalt 2 erinevat põhikomponenti (liha või kala) ja hindamiskriteeriumide kohaselt peab maksimumpunktid saanud pakkumuses sisalduma 5 praadi või rohkem (kaks erinevat põhikomponenti) ja kolm erinevat lisandit – 27.05-31.05.2024 nädala menüüs esmaspäeval kodune hakklihakaste, kolmapäeval ahjus küpsetatud kana kintsuliha, reedel kana-riisiroog; 03.06-07.06.2024 nädala menüüs esmaspäeval kurzeme strooganov, kolmapäeval ahjušašlõkk sealihast, reedel juurvilja-kanapada; seega ei ole menüüde põhjal pakutud 5 praadi, enamgi veel täidetud ei ole ka igal praepäeval 2 erineva põhikomponendi nõue.
- 4) TK 3.7.5 järgi peab supipäeva menüü sisaldama 2 erinevat suppi ja lisaks supile magustoitu ning hindamiskriteeriumide kohaselt peab maksimumpunktid saanud pakkumuses sisalduma 3 suppi või rohkem, millest 2 supi põhikomponent liha või kala ja 1 supp on valmistatud taimsetest algtorainetest – 27.05-31.05.2024 nädala menüüs teisipäeval värsket kapsasupp kanalihaga, neljapäeval frikadellisupp; 03.06-07.06.2024 nädala menüüs teisipäeval rassolnik veiselihaga, neljapäeval kümne köögiviljasupp sealihaga; seega ei ole menüüde põhjal pakutud supipäeva valikus 3 suppi, enamgi veel täidetud polnud ka tehnilise kirjelduse miinimumnõue, sest supipäeval oli valikus ainult 1 supp.
- 5) TK 3.7.2 järgi peab praepäeva menüü sisaldama vähemalt 3 erinevat toorainel põhinevat salatikomponenti (omavahel segamata, pakutuna eraldi anumates) – 27.05-31.05.2024 nädala menüüs esmaspäeval suvikõrvitsa-kurgisalat, kolmapäeval peedi-küüslaugusalat, reedel hiina kapsa salat mungoa idudega; 03.06-07.06.2024 nädala menüüs esmaspäeval porgandi-melonisalat, kolmapäeval hiina kapsa salat tomati ja punase sibulaga, reedel kapsa-paprikasalat ja pastinaak, mais, tomat; seega menüüde põhjal praepäeval valdavalt puudus omavahel segamata 3 eri toorainel põhinevat salatikomponenti.
- 6) TK 3.7.6.2 järgi peab lisaks salatile pakkuma igapäevaselt vahepalana töötlemata kujul (pestuna ja vajadusel lahti lõigatuna) puuvilju, marju või köögivilju vähemalt 80 grammi (neto) – kahel nädalal, 27.05-31.05.2024 ja 03.06-07.06.2024, oli puu- või köögivili 100 g (õun, porgand, pirn, kaalikas) saadaval mitte iga päev esmaspäevast reedeni, vaid neljal päeval nädalas; seega ainult neljal päeval viiest oli antud nõue täidetud.

Riigihangete seaduse (RHS) § 126 lg 10 kohaselt peab hankija lisaks tavapärasele hankemenetlusele järgima ka sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluses hankelepingu sõlmimisel RHS §-s 120 ning hankelepingu muutmisel RHS §-s 123 sätestatud. RHS § 120 lg 1 kohaselt sõlmitakse hankeleping rangelt riigihanke alusdokumentides ettenähtud tingimustel ja vastavuses edukaks tunnistatud pakkumusega. Seadusandja on lähtunud sellest, et kui sotsiaal- või eriteenuste tellimiseks sõlmitud hankelepingut ei ole muudetud (hankelepingu õiguspärase muutmise lubatavuse eeldused on sätestatud ammendavalt RHS §-s 123), siis peab hankelepingu täitmine toimuma riigihanke alusdokumentides, edukaks tunnistatud pakkumuses ja sõlmitud hankelepingus ette nähtud tingimustel. Nimetatud nõuete järgimine on oluline tagamaks riigihanke korraldamise üldpõhimõtete järgimine, sh riigihanke menetluses osalenud ettevõtjate võrdne kohtlemine.

RHS § 8 lg 2 kolmanda lause järgi kohaldatakse hankelepingule võlaõigusseaduses (VÕS) ja teistes õigusaktides asjaomase lepinguliigi kohta sätestatud (RHS-ist tulenevate erisustega, nt RHS § 123 piirab VÕS § 13 lg-s 1 sätestatud hankija vabadust leppida ettevõtjaga kokku lepingu muutmises). Vastavalt VÕS § 8 lg-le 2 on leping on lepingupooltele täitmiseks kohustuslik (*pacta sunt servanda*). Hankijaga lepingu sõlminud ettevõtja poolt oma lepingulise kohustuse täitmata jätmine või mittekohane täitmine, sh täitmisega viivitamine, on käsitletav lepingulise kohustuse rikkumisena, mille esinemisel on hankija õigustatud rakendama VÕS §-s 101 ette nähtud õiguskaitsevahendeid, nt nõuda kohustuse täitmist (VÕS § 108), nõuda kahju hüvitamist (VÕS § 115), taganeda lepingust või öelda leping üles (VÕS § 116).

Hankelepingus ette nähtud ettevõtja kohustuste täitmise üle kontrolli teostamisel ja õiguskaitsevahendite kohaldamise üle otsustamisel peaks hankija arvestama ka RHS-i regulatsiooniga. RHS § 95 lg 4 p 8 annab hankijale õiguse kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja, kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on hankelepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. Osundatud kõrvaldamise aluse kasutamise võimaldamiseks on oluline, et hankijad kontrolliksid hankelepingute täitmist ning järgiksid RHS § 83 lg-s 7¹ sätestatud.

RHS § 83 lg 7¹ kohaselt on hankija kohustatud esitama riigihangete registrile teabe ettevõtjapoolsete hankelepingu rikkumiste kohta, mis hankija hinnangul vastavad RHS § 95 lg 4 p-s 8 sätestatud kõrvaldamise alusele, 30 päeva jooksul õiguskaitsevahendi rakendamisest arvates. RHS-i muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et õiguskaitsevahendi rakendamiseks tuleb lugeda ajahetke, mil hankija vastava nõude ettevõtjale esitab, nt esitab leppetrahvinõude või teatab lepingust taganemisest. RHS-i varasem regulatsioon, mis kohustas hankijat teatama lepingu rikkumistest alles pärast lepingu lõppemist, ei olnud seadusandja hinnangul kõige mõistlikum, sest teabe esitamisega ei peaks tegelikult ootama hankelepingu lõppemiseni. Näiteks, kui tegemist on pikaaegse lepinguga, mida täidetakse 5 aastat, siis on esimesel aastal toimunud ja omaksvõetud rikkumine hankelepingu lõppemise teabe esitamise ajaks juba aegunud, kuna seda alust saab (tulenevalt RHS § 95 lg-st 5) vabatahtliku kõrvaldamise alusena kasutada kuni 3 aastat (vt 491 SE I. Seletuskiri, lk 21).

Rahandusministeerium ülesandeks on riigihangete valdkonnas lisaks poliitikakujundamisele ning õigusloomele ka RHS-i küsimustes nõustamine, riikliku ja haldusjärelevalve teostamine ning soovitude, juhiste ja suuniste andmine (RHS § 180 p-d 1, 2 ja 6). RHS § 210 lg 1 sätestab, et Rahandusministeeriumil on õigus anda soovitusi ja juhiseid RHS-i paremaks järgimiseks ja rikkumiste ärahoidmiseks. Tegemist on informatiivse korrakaitse teabetoiminguga, s.o halduse mitteregulatiivse, adressaadi õigusi ja kohustusi mittekujuv tegevusega (vt RKHKo 26.01.2011, nr 3-3-1-70-10, p 25). Rahandusministeeriumi soovitusel ja juhised hõlmavad ettepanekuid hea riigihanke tava järgimiseks ja parima riigihanke praktika kujundamiseks.

Eelnevaga seoses ning RHS § 210 lg-te 1-2 alusel palume hankijal kontrollida ettevõtja poolt sõlmitud hankelepingus, sh riigihanke alusdokumentides ja edukaks tunnistatud pakkumuses, menüüdele ette nähtud nõuetest kinnipidamist ning vajadusel rakendada lepingus ja seaduses ette nähtud õiguskaitsevahendeid koos riigihangete registrile teabe esitamisega ettevõtjapoolse olulise või pideva lepingurikkumise kohta.

Loodame, et ülalmärgitud tähelepanekud ja antud soovitusel on hankijale abiks riigihangete seaduse paremaks järgimiseks Pärnu Raeküla Koolis toitlusteenuse osutamise hankelepingu täitmisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht
riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond

Lisa(d):
Koolilõuna menüüd (27.05-31.05.2024, 03.06-07.06.2024)

Lisaadressaadid:
Pärnu Linnavalitsus

Mihhail Antonov 5885 1448
Mihhail.Antonov@fin.ee